

III. SPRAWOZDANIA I INFORMACJE

KONFERENCJA „EUROPEJSKI NAKAZ ARESZTOWANIA I PROCEDURA WYDAWANIA OSÓB MIĘDZY POLSKĄ A NIEMCAMI”

Słubice, 9-10 czerwca 2011 r.

W dniach 9-10 czerwca 2011 odbyła się polsko-niemiecka konferencja naukowa: „Europejski nakaz aresztowania i procedura wydawania osób między Polską a Niemcami”. Miejscem spotkania było Collegium Polonicum w Słubicach – wspólna placówka naukowo-dydaktyczna dwóch partnerskich uniwersytetów: Uniwersytetu Europejskiego Viadrina we Frankfurcie nad Odrą oraz Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Poświęconą funkcjonowaniu europejskiego nakazu aresztowania (dalej: ENA) w polsko-niemieckiej pomocy prawnej w sprawach karnych konferencję zorganizował profesor Maciej Małolepszy we współpracy z profesorami Andrzejem J. Szwarcem (UAM) oraz Gudrun Hochmayr, Janem C. Joerdenem oraz Uwe Schefflerem (Viadrina). Zrealizowanie konferencji umożliwiło wsparcie finansowe Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz Lubuskiej Izby Adwokackiej i Izby Adwokackiej Kraju Związkowego Brandenburgia.

W trakcie dwudniowych obrad prezentowane były różne perspektywy współdziałania organów włączonych w międzynarodową współpracę w sprawach karnych w Polsce i w Niemczech. Wśród gości i referentów znaleźli się polscy i niemieccy sędziowie (z Wyższych Sądów Krajowych Berlina i Brandenburgii oraz z Sądów Apelacyjnego i Okręgowego w Poznaniu, z Sądu Okręgowego w Zielonej Górze oraz z Sądów Rejonowych w Poznaniu i Słubicach), prokuratorzy (z Prokuratury Generalnej w Berlinie i Brandenburgii, z Prokuratury Okręgowej w Zielonej Górze oraz z Prokuratury Okręgowej i Rejonowej w Poznaniu), adwokaci (z Lubuskiej Izby Adwokackiej oraz z Wielkopolskiej Izby Adwokackiej) oraz przedstawiciel polskiego Ministerstwa Sprawiedliwości.

Założeniem przyświecającym organizacji konferencji było umożliwienie wymiany doświadczeń między przedstawicielami zawodów prawniczych z Polski i z Niemiec w zakresie funkcjonowania ENA. W identyfikacji problemów pojawiających się w stosowaniu tego instrumentu pomogły sprawozdania sformułowane na podstawie dotychczasowych doświadczeń. W ramach poszczególnych paneli przedstawiane były stanowiska prokuratorów, sędziów i adwokatów. Każdy z paneli składał się z referatu polskiego przedstawiciela jednego z wymienionych wyżej zawodów prawniczych, wystąpienia niemieckiego prawnika oraz moderowanej dyskusji z udziałem wszystkich uczestników.

Wśród sygnalizowanych problemów w stosowaniu ENA znalazły się kwestie dotyczące zarówno praktycznej współpracy między organami, gwarantowanych standardów procesowych, jak i skutków stosowania ENA. Ogólną pozytywną ocenę systemu przekazywania osób ściganych lub skazanych zaprezentowali zwłaszcza prokuratorzy i sędziowie, natomiast rezerwą wobec ENA odnieśli się przedstawiciele palestry. Ze względu na planowaną publikację materiałów konferencyjnych, w której znajdują się wszystkie dyskutowane problemy, ograniczę się tu jedynie do zasygnalizowania dwóch z nich.

Pierwszy dotyczył kwestii zdarzających się w praktyce przypadków niewydawania polskich obywateli przekazanych do Niemiec, mimo wcześniejszego zapewnienia organów niemieckich, iż po skończonym postępowaniu skazany będzie mógł odbyć karę w Polsce. W dyskusji ujawniły się istotne różnice dotyczące wykładni prawa krajowego i samej decyzji ramowej w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi¹. Sporną okazała się zwłaszcza kwestia, czy determinującym decyzję o wtórnym przekazywaniu winno być uwzględnianie woli i sytuacji osobistej skazanego, czy też złożona polskim organom deklaracja.

---

¹ Decyzja ramowa Rady 2002/584/WSiSW z 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób pomiędzy Państwami Członkowskimi, Dz. Urz. UE z 18 lipca 2002 r., L 190, s. 1.

W nawiązaniu do poruszonej powyżej problematyki szeroko dyskutowane były także uwarunkowania, które sąd winien brać pod uwagę decydując o miejscu wykonania kary. Adwokaci zwracali uwagę na niejednorodność związanych z tą kwestią praktyk sądów niemieckich. Wśród pojawiających się postulatów sygnalizowana była między innymi (w kontekście wyboru państwa wykonania kary) konieczność zindywidualizowanego podejścia w ocenie szans skazanego na resocjalizację.

Drugim z poruszanych problemów była kwestia samego wydawania nakazów aresztowania. Przygotowane na szczeblu unijnym statystyki wskazują, że – w porównaniu z innymi państwami – polskie organy dominują w wydawaniu ENA. W odróżnieniu od innych państw, polskie nakazy dotyczą czasem spraw błahych, przy których nakład pracy kooperujących organów bywa niewspółmierny w stosunku do spodziewanych rezultatów. Wśród przedstawianych postulatów pojawiły się propozycje szerszego uwzględniania zasady proporcjonalności umożliwiającej dokonanie preselekcji i wyważenie argumentów „za” i „przeciw” stosowaniu ENA w konkretnym przypadku. Część dyskutantów opowiedziała się za koniecznością ingerencji polskiego ustawodawcy i wprowadzeniem odpowiedniej regulacji ustawowej przewidującej odstępstwa od zasady legalizmu.

Konferencja poświęcona funkcjonowaniu ENA uświadomiła konieczność spotkań i otwartego dialogu w kwestiach dotyczących współpracy w sprawach karnych. Zakładane przez unijnego prawodawcę wzajemne zaufanie powstaje w momencie, gdy współpracujące organy mogą poznać argumenty leżące u podstaw wydanych przez nie decyzji. Wspólne dyskusje mogą także uświadomić konieczność zmian określonych praktyk, a dobrze funkcjonujące rozwiązania stosowane przez organy innego państwa stać się mogą inspiracją dla postulatów *de lege ferenda*. Zgodnie z wyrażonymi w ankietach oczekiwaniami uczestników, organizatorzy zamierzają zorganizować w przyszłym roku w podobnej formule kolejną konferencję, która – według wstępnych założeń – dotyczyć ma problematyki wzajemnego uznawania kary grzywny.

Paweł Nalewajko